

Trvalky

Súčasťou mnohých výsadiel v areáli botanickej záhrady sú byliny pretrvávajúce na jednom stanovišti po dobu viacerých sezón. Zastúpené sú domáce aj introdukované druhy a okrasné kultivary. Vyvíjajú sa pozvoľne a až po dosiahnutí plného rozvoja môžeme pri týchto rastlinách zaznamenať sezónne kvitnutie. Mnohé z trvaliek patria medzi atraktívne dekoratívne druhy. Môžu byť nositeľkami významných liečivých vlastností. Mnohé sú aromatickými, koreninovými, či inak užitočnými rastlinami. Často patria medzi dôležité druhy z hľadiska včelárstva a sú významné svojim ekologickým prínosom pre voľne žijúce živočíchy. Trvalky sa v BZ pestujú v niekoľkých samostatných záhonoch prevažne na Ekologickej náučnej ploche.

Bežné trvalky rastúce na ploche:

Aquilegia

orlíček

Trvalka atraktívneho vzhľadu sa môže vyskytovať v mnohých farebných mutáciách. V porovnaní s botanickými predchodcami sa vyznačujú okrasné hybridy aj omnoho väčšími kvetmi. Orlíčky sú pomerne krátko žijúcimi trvalkami. Väčšinou žijú niekoľko rokov. Dobré sa však obnovujú spontánne vlastnými semenáčikmi. Preto sa môže farebná škála kvetov v poraste v priebehu rokov aj meniť. Pri ich pestovaní sa objavujú najväčšie riziká pri počiatočnom vývoji semenáčikov a orlíčky neobľubujú ani obmedzený priestor koreňov pri pestovaní v kvetináči. Ak sa usadia na svojom trvalom mieste vo voľnej pôde, dokážu sa tam udržať dlhodobo a odumreté jedince sa ľahko nahrádzajú novými prirodzene vzniknutými semenáčikmi. Existujú rôzne druhy aj hybridy od bielej, žltej, červenej, až po fialové a modré farby. Kvety sú často dvojfarebné, majú nápadné ostrohy. Jednoduché aj plnokveté, nízke aj vysoké viac ako meter. Kvitne na prelome jari a leta.

***Lamprocapnos spectabilis* (syn. *Dicentra spectabilis*)**

srdcovka nádherná

Trvalka pochádzajúca z východnej Ázie, predovšetkým severovýchodnej Číny a Kórey. Rastie v riedkych listnatých lesoch vo vyšších nadmorských výškach. Ako atraktívna okrasná rastlina sa v súčasnosti pestuje v miernom klimatickom pásme po celom svete. Množí sa dobre zo semena aj vegetatívne delením dužinatých koreňov. Do novej sezóny sa zobúdzajú už v apríli a po odkvitnutí v skorom lete po krátkej vegetácii sa ukladajú k odpočinku koncom augusta.

Srdcovka sa v záhrade umiestňuje prevažne do polotieňa. Vo vlhkej pôde môže rásť aj na slnečnom mieste. Koreň rastliny je pomerne krehký a neodporúča sa v jeho bezprostrednej blízkosti pôdu kypriť ani inak spracovávať. Na začiatku zimy je výhodné prikrytie a mierna ochrana proti chladu a vysušovaniu. Rovnako poslúži aj malá vrstva opadnutého lístia.

Je typická kvetmi v tvare srdca, ktoré visia na bočných stonkách ako náhrdelník.

Existuje niekoľko odrôd, populárne sú biele, ružové a so zlatým listom. Kvitne na jar.

Echinacea purpurea

echinacea purpurová

Trvalá bylina s pôvodom na území Severnej Ameriky – Kanada, USA. V čase kvitnutia dosahuje výšku približne 120 cm. Rastlinu zdobia ružové kvety od neskorej jari a kvitnutie pokračuje aj počas celého leta. Je vyšľachtených množstvo okrasných kultivarov s kvetmi v rozdielnych tónoch ružovej farby, ale existujú aj odrody biele, žlté, oranžové, plnokveté, či zelenokveté. Mohutná trvalka je obvyčajne veľmi odolná a nezvykne trpieť chorobami. Pomerne dobre vzdoruje konkurencii iných druhov bylín s porovnateľnou výškou. Spoľahlivo plní svoje poslanie po dobu viacerých rokov. Ľahko sa množí delením trsov aj semenami. Patrí medzi hodnotné včelárske rastliny poskytujúce hmyzu peľ aj nektár. Produktom z tejto byliny sa pripisuje schopnosť aktivizovať imunitný systém človeka. Za najúčinnnejšiu časť sa považuje koreň 3-ročnej rastliny. Suché kvety sú peknou dekoráciou v záhrade.

Helenium autumnale

helénium

Vysoká a životaschopná trvalka kvitne v druhej polovici leta a v jeseni. Najčastejšie sa vyskytujú odrody s žltým kvitnutím. Niektoré kultivary majú farbu tehlovo červenú, hrdzavú až tmavo bordovú. Jedince dopestované výsevom osiva z červeno kvitnúcich rastlín majú tendenciu sa v ďalších generáciách stále vo väčšom podiele navracieť ku žltým odtieňom. Farebne verné potomstvo získame len vegetatívnym množením, napr. obyčajným delením bujných trsov. Niektoré odrody sú nižšie, iné zas dosahujú výšku človeka.

Helénium je mimoriadne odolná a nenáročná trvalka, ktorá upúta pozornosť svojim vzhľadom na záhone, ale je veľmi dobre využiteľná aj na rez kvetov do vázy.

Hemerocallis

Ľaliovka

Ľaliovky patria medzi trvalky, ktorým bola zo strany šľachtiteľov venovaná veľkorysá pozornosť a výsledkom je obrovský sortiment bujne rastúcich a bohato kvitnúcich odrôd. V posledných rokoch sa objavujú stále nové nádherne kvitnúce novinky. Polyploidné hybridy sa navyše vyznačujú výnimočnými vlastnosťami, ako sú: výborný zdravotný stav, široké a sýto vyfarbené listy s dlhou vegetačnou dobou, odolnosť voči konkurencii aj na menej ušľachtilých pôdach a predovšetkým veľké, farebne zaujímavé a pevne stavané kvety. Ľaliovky sú predovšetkým záhonové trvalky. Doteraz neboli využívané na rez do vázy, pretože životnosť jednotlivého kvietku je obmedzená na niečo viac ako 24 hodín. Ale aj v tomto smere už nastal pokrok a nové hybridy ponúkajú aj toto využitie. Objavujú sa aj remontantné odrody. Zaujímavosťou je, že kvety sú jedlé a chutné. V BZ sa pestujú v samostatnom záhone.

Phlox paniculata

flox metlinatý

Floxy metlinaté sú veľmi odolné voňavé trvalky s dlhými drevnatými stonkami a kopijovitými listami. Ich pestovanie nie je náročné, vyhovuje im klasická záhradná pôda a bohato kvitnú aj bez hnojenia. Vhodné stanoviisko je na plnom slnku alebo v polotieni. Patria medzi dlhoveké trvalky a sú vysoko mrazuvzdorné a až do -34 stupňov. Dobré sa kombinujú s margarétami, rudbekiou, echinaceou, stračonôžkami, ľaliovkami alebo kocúrnikom. Existujú rôzne farebné odrody, často bielej, ružovej, fialovej farby. pekné sú aj dvojfarebné či plnokveté.

Ďalšie trvalky sú napr.:

Aster, Anemone tomentosa, Brunnera macrophylla, Alchemilla mollis, Oenothera fruticosa, Kniphofia uvaria, Geranium, Gailardia, Verbena bonariensis, Phlomis russeliana, Gaura lindheimeri, Rudbeckia fulgida, Hylotelephium, Persicaria amplexicaulis, Veronica, Paeonia lactiflora, Perovskia atriplicifolia, Echinops ritro, Stachys byzantina, Coreopsis grandiflora, Vernonia gigantea, Eupatorium, Penstemon, Papaver orientale, Hosta, Rodgersia aesculifolia, Lythrum salicaria, Iris, Yucca filamentosa, Filipendula, Foeniculum vulgare, Heuchera, x Heucherella, Platycodon a ďalšie.